

99 §

Perusopetuksen opetussuunnitelma: Oulun kaupungin valmistavan opetuksen opetussuunnitelma, liitteeksi perusopetuksen opetussuunnitelmaan

Dno

OUKA/237/12.00.01/2014

Päätöshistoria

Sivistys- ja kulttuurilautakunta 23.1.2014 § 4, 24.6.2014 § 246, 5.2.2015 § 11, 20.8.2015 § 104, 15.10.2015 § 140, 26.11.2015 §:t 157, 158, 159, 21.1.2016 § 6, 25.2.2016 § 23, 30.3.2016 §:t 39 - 41, 14.4.2016 § 52 ja 28.4.2016 § 63, 26.5.2016 § 82 ja § 83

Tiivistelmä

-

Esittelyteksti

Oulun kaupungin valmistavan opetuksen opetussuunnitelma päivitetään perusopetuksen opetussuunnitelman osana. Valmistavan opetuksen suunnitelma täydentää perusopetuksen opetussuunnitelmaa, ja se tulee Oulun paikallisen opetussuunnitelman liitteeksi.

Suurin osa maahanmuuttajataustaisista oppilaista tarvitsee Oulun kaupungin järjestämää perusopetukseen valmistavaa opetusta pystyäkseen osallistumaan perusopetukseen. Valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa perusopetuksessa edellytettävät kielelliset ja kulttuuriset valmiudet. Valmistavan opetuksen erityistavoitteena on sellaisen suomen kielen taidon saavuttaminen, että oppilas voi siirtyä perusopetukseen. Valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomen kielen opinnoissa ja eri oppiaineiden sisällöissä. Opetus tapahtuu suomen kielellä. Opetuksessa noudatetaan perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Valmistavan opetuksen opetussuunnitelmatyöhön koottiin neljän hengen työryhmä, joka koostui ylä- ja alakoulun valmistavan opetuksen opettajista. Opetussuunnitelmatyöskentelyn tukena toimivat myös kehittäjäopettaja ja kulttuuriryhmien palveluiden koordinaattori sekä Oulun yliopiston alaisen valmistavan opetuksen opettaja.

Valmistavan opetuksen suunnitelmaan on käytetty kaikkien valmistavaa luokkaa opettavien opettajien ja valmistavan opetuksen koulujen rehtoreiden asiantuntijuutta. Opettajilla ja rehtoreilla on ollut mahdollisuus tutustua kyseiseen opetussuunnitelmakokonaisuuteen ja tuoda siihen mukaan omat näkemyksensä. Valmistavan opetuksen opetussuunnitelma on laadittu vuosiluokille 1 - 9.

Liitteet	Oulun kaupungin kulttuuriopetuksen suunnitelma
Oheismateriaali	-
Esittelijä	sivistys- ja kulttuurijohtaja Mika Penttilä
Päätösesitys	Sivistys- ja kulttuurilautakunta hyväksyy Oulun kaupungin valmistavan opetuksen opetussuunnitelman liitteen ja edellä esitetyn mukaisesti.
Päätös	Päätösesitys hyväksyttiin.
Valmistelijat	Sivistys- ja kulttuuripalvelut/perusopetus- ja nuorisajohtaja Marjut Nurmivuori p. 044 703 9767 ja kulttuuriryhmien palveluiden koordinaattori Antti Koistinen, p. 050 388 6808.
Täytäntöönpano- tiedot	ei muutoksenhakua ote valmistelijoille

OULUN PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA 2016

Sisälllys

- 1 PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN LÄHTÖKOHDAT
- 2 PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA
- 3 PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT
  - 3.1 Yleiset tavoitteet ja yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa
  - 3.2 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt
  - 3.3 Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- 4 TOIMINTAKULTTUURI
  - 4.1 Oppimisympäristöt ja työtavat
  - 4.2 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet
- 5 OPPILAAN OMAN OPINTO-OHJELMAN LAATIMINEN
- 6 OPPILAAN HYVINVOINTI SEKÄ OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI
  - 6.1 Opetuksen eriyttäminen
  - 6.2 Kodin ja koulun yhteistyö
  - 6.3 Oppilashuolto
  - 6.4 Oppilaanohjaus
  - 6.5 Suunnitelma kasvatustalustalujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
- 7 OPPILAAN ARVIOINTI
- 8 TODISTUKSET
- 9 PERUSOPETUKSEN OPPIMÄÄRÄÄN SISÄLTYVIEN OPINTOJEN SUORITTAMINEN VALMISTAVAN OPETUKSEN AIKANA

1 PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN LÄHTÖKOHDAT

Perusopetuslaissa säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta¹. Maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen tai ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen tavoitteena on lisäksi tukea ja edistää oppilaiden oman äidinkielen hallintaa ja oman kulttuurin tuntemusta. Opetuksen tavoitteet on tarkemmin määriteltävä valmistavan opetuksen oppilaan omassa opinto-ohjelmassa². Tavoitteiden määrittelyn lähtökohdana ovat oppilaan suomen tai ruotsin kielen taito sekä oppilaan aikaisempi koulunkäyntihistoria.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta annetaan 6–10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1000 tuntia. Opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetukseen tai esiopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta tai esiopetusta³. Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä⁴.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmien muodostamisesta päättää opetuksen järjestäjä⁵. Valmistavaa opetusta voidaan järjestää myös yhdelle oppilaalle. Opetusryhmät muodostetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti siten, että ryhmäjako edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä sekä varmistaa opetussuunnitelman mukaisten ja oppilaiden omassa opinto-ohjelmissa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen.

Valmistavan opetuksen aikana oppilaita integroidaan esi- tai perusopetukseen, oppilaan ikätasoa vastaaviin suomen- tai ruotsinkielisiin opetusryhmiin oman opinto-ohjelman mukaan oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellyllä tavalla. Integroinnin tavoitteena on edistää kotoutumista, opiskeluvaikeuksien ja suomen tai ruotsin kielen taidon kehittymistä sekä laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista.

Oulun kaupungin perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat on avattu valmistavan opetuksen toimintakulttuurin kuvauksessa luvussa neljä.

---

1 Perusopetuslaki (628/1998)

2 Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitettuna opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 5 §

3 Perusopetusasetus (852/1998) 3 § (363/2015)

4 Perusopetuslaki (628/1998) 30 § (642/2010)

5 Perusopetusasetus (852/1998) 2 § (893/2010)

2 PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA

Opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä perusopetukseen valmistavaa opetusta varten opetussuunnitelma⁶. Lähtökohdan opetussuunnitelman laatimiselle muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetuksessa (422/2012) määritellyt yleiset ja perusopetukseen valmistavaa opetusta koskevat valtakunnalliset tavoitteet, nämä Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015 sekä soveltuvin osin Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014⁷.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa tulee olla kuvattuna:

- toimintakulttuuri ja sen periaatteet
- opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- periaatteet oppilaan oman opinto-ohjelman laatimiseksi
- oppilashuollon ja siihen liittyvän yhteistyön järjestäminen
- ohjaustoiminta oppimisen tukena
- oppimisen ja koulunkäynnin tuki
- suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
- yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa
- kodin ja koulun yhteistyö
- yhteistyö muiden tahojen kanssa
- oppilaan arviointi ja todistukset.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain⁸ mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijaan suunnitelma voidaan laatia enintään kahdeksi tai kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain⁹ mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan.

Oulun kaupungin kouluissa on osana perusopetuksen opetussuunnitelmaa (luku 4) tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sekä suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

---

6 Perusopetuslaki (628/1998)

7 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014: 96)

8 Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986, muutettu 1329/2014) 5 a §

9 Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §

3 PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT

3.1 Yleiset tavoitteet ja yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan suomen tai ruotsin kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetusta varten. Valmistavassa opetuksessa kehitetään oppilaan laaja-alaista osaamista sekä annetaan opetusta perusopetuksen oppiaineissa ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan omassa äidinkielessä oppilaan omassa opinto-ohjelmassa tarkemmin määritellyllä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Opetuksen tavoitteiden määrittelyssä, sisältöjen valinnassa ja opetusjärjestelyissä otetaan huomioon, että oppilaat ovat iältään, opiskelunvalmiuksiltaan ja taustaltaan erilaisia. Opetusta eriytetään oppilaiden ikä- ja kehitysvaiheiden mukaisesti. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan huomioon, ja jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaan omalla äidinkielellä tuettu opetus edistää sisältöjen omaksumista. Valmistava opetus edistää sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaalla on heikko luku- ja/tai kirjoitustaito, tulee oppilaan oman opinto-ohjelman tavoitteet asettaa siten, että oppilas saa omalle taito- ja ikätasolleen soveltuvaa luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Oppilaan oman äidinkielen opetuksella voidaan edistää oppilaan luku- ja kirjoitustaitoa.

Luku- ja kirjoitustaidon omaksumiseen ja varmentamiseen varataan riittävästi aikaa. Mikäli oppilaan taidot eivät riitä perusopetuksessa opiskeluun, tulee oppilaan omassa opinto-ohjelmassa kiinnittää erityistä huomiota riittävään ja oikea-aikaiseen tukeen perusopetukseen siirryttäessä. Tarvittaessa oppilas voi jatkaa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, siirtyä opiskelemaan vuosiluokkiin sitomattoman opinto-ohjelman mukaisesti tai muulla tavoin hänelle parhaiten soveltuvin tukitoimin. Perusopetukseen siirtyvän luku- ja kirjoitustaidottoman oppilaan riittävästä tuesta huolehditaan.

Valmistavan opetuksen opettajan tärkeimpänä tavoitteena on luoda turvallinen ja kaikkia yksilöitä kunnioittava ilmapiiri yhteistyössä koulunkäynninohjaajan ja oppilaiden kanssa. Turvallinen oppimisympäristö edesauttaa oppimista. Oppilaiden äidinkieliä hyödynnetään erilaisissa kielenkäyttötilanteissa.

Oulun kaupungin perusopetukseen valmistavan opetuksen opettaja tekee yhteistyötä kaupungin esiopetusryhmien kanssa. Valmistavan opetuksen opettaja tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus- opettaja tutustuu ja arvioi esiopetuksessa olevien maahanmuuttajataustaisten lasten valmistavan opetuksen tarvetta yhdessä esiopetuksen opettajien kanssa. Toiminta tapahtuu yhteistyössä huoltajien, esiopetuksen ja perusopetuksen kesken.

Valmistavan opetuksen ja perusopetuksen yhteistyötä käsitellään luvussa 4, toimintakulttuuri.

Valmistavassa opetuksessa mielekkäät sekä motivoivat opetusmenetelmät ja materiaalit edistävät luku- ja kirjoitustaidon oppimista. Lukujärjestyksen suunnittelussa huomioidaan, että luku- ja kirjoitustaidon yksilöllinen oppiminen toteutuu. Opinto-ohjelmaa laadittaessa on otettava huomioon, että luku- ja kirjoitustaidon omaksuminen vie aikaa.

3.2 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa, joiden osalta tavoitteena on kehittyvä alkeiskielitaito. Opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opintojen tavoitteena on antaa oppilaille tarvittavat valmiudet siirtyä perusopetukseen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan koulu- ja opiskelutausta ja hänen jo mahdollisesti hallitsemansa suomen tai ruotsin kielen taito. Oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset suomen tai ruotsin kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt.

Suomen kielen opetus noudattaa Oulun kaupungin perusopetuksen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelmaa soveltuvin osin. Oppilaan opinto-ohjelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset tavoitteet ja sisällöt suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelman mukaisesti. Kehittyvän alkeiskielitaidon sisällöt on kuvattu valtakunnallisessa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -tukumateriaalissa. Valmistavassa opetuksessa suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline, joten opetuksessa otetaan huomioon muiden oppiaineiden sisältöjä, käsitteitä ja sanastoa. Oppilaalle avautuu autenttisia kielenoppimistilanteita koulupäivän aikana.

Oppilaan oma äidinkieli

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on tukea ja edistää äidinkielen hallintaa, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä hallinta luo edellytyksiä myös suomen/ ruotsin kielen oppimiselle ja tällä kielellä tapahtuvalle muulle oppimiselle. Oppilaille järjestetään opetusta mahdollisuuksien mukaan. Opetus noudattaa opetussuunnitelman perusteiden liitteessä kuvattuja oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteita, sisältöjä ja oppilaan oppimisen arviointia. Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä tuetaan myös eri tavoin yhteistyössä perheen kanssa.

Valmistavan opetuksen oppilaat voivat osallistua perusopetuksen oppilaiden kanssa yhteisiin oman äidinkielen opetuksen ryhmiin niissä kielissä, joissa opetusta kyseisenä lukuvuonna järjestetään. Oman äidinkielen opetusryhmiin voi osallistua oppilaita eri kouluilta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä Oulun normaalikoulun kanssa. Mikäli mahdollista, opetuksessa voidaan hyödyntää myös etäopetusta harvinaisempien kieliryhmien kohdalla. Oman äidinkielen kehittämiseen ja käyttämiseen kannustetaan koulun arjessa.

Muut kielet

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyy oppilaiden vieraan kielen opetuksen tavoitteet. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa noudatetaan näitä opetussuunnitelman perusteita soveltuvin osin. Oppilaan vieraan kielen opinnot järjestetään kunnan kieliohjelman mukaisesti. Oppilaan kielelliset valmiudet ratkaisevat, missä määrin hänen omaan opinto-ohjelmaansa voidaan sisällyttää vieraiden kielten opiskelua perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana.

Valmistavan opetuksen oppilaiden opinto-ohjelmia laadittaessa otetaan huomioon Oulun kaupungin kieliohjelma (Oulun perusopetuksen opetussuunnitelma, liite 7). Valmistavan opetuksen opettaja konsultoi kielten opettajia, jotta oppilaan kielelliset valmiudet saataisiin arvioitua yhteistyössä. Erilaisilla opetusjärjestelyillä pyritään tukemaan oppilaan vieraiden kielten opiskelua. Opetuksessa käytetään mahdollisimman paljon opeteltavaa kieltä, jotta vasta kehitymässä oleva suomen kielen taito ei olisi esteenä esimerkiksi englannin tai ruotsin kielen oppimiselle.

3.3 Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Valmistavan opetuksen muiden oppiaineiden opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat opinnot. Valmistavan opetuksen aikana muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja sisällöt noudattavat soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Sisältöjä suunniteltaessa otetaan huomioon kunkin oppiaineen keskeinen käsitteistö, työtavat ja välineet. Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana opiskeltavat oppiaineet valitaan siten, että oppilas pystyy valmistavan opetuksen jälkeen opiskelemaan hänelle osoitettavassa esi- tai perusopetuksen ryhmässä ja että valmistavan opetuksen opinnot mahdollistavat myöhemmin perusopetuksen suorittamisen Suomessa. Lähtökohtana suunnittelulle ovat perusopetuksen kyseisten vuosiluokkien opetuksen tehtävä ja siirtymävaiheen kuvaus sekä vuosiluokilla opiskeltavat oppiaineet¹⁰.

Omalla äidinkielellä annettu opetus ja tuki edistää oppilaan opiskelua ja kotoutumista. Omakielisen opetuksen ja tuen avulla saatu lisätieto oppilaan osaamisen tasosta auttaa muiden oppiaineiden tavoitteiden asettamisessa. Näin oppilas voi edistyä aineopinnoissaan, vaikka suomen/ruotsin kielen taidot kehittyisivätkin muita taitoja hitaammin. Omakielistä opetusta ja tukea annetaan oppilaan tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Opetuksessa voidaan hyödyntää myös oppilaiden tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta ja yhteiskunnasta, kielistä ja kulttuureista.

Muiden oppiaineiden opetuksen suunnittelun pohjana on Oulun perusopetuksen opetussuunnitelma 2016 soveltuvin osin. Valmistavan opetuksen opettaja selvittää mahdollisuuksien mukaan oppilaan aikaisemmat tiedot ja taidot suhteessa oppilaan ikään sekä oppilalle suunnitellun vuosiluokan keskeisiin sisältöihin. Tärkeää on selvittää oppilaan luku- ja kirjoitustaitoa omalla äidinkielellä, matemaattisia taitoja sekä oppilaan kielitaitoa muilla kielillä. Suunniteltaessa eri oppiaineiden sisältöjä ja asetettaessa oppilalle tavoitteita otetaan huomioon kunkin oppiaineen keskeinen käsitteistö, tekstikäytännöt ja oppiaineelle ominainen kieli. Samalla huomioidaan kyseiseen oppiaineeseen parhaiten soveltuvat työtavat ja välineet.

---

10 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, luvut 13, 14 ja 15.

Oppilasta rohkaistaan käyttämään osaamiaan kieliä opiskelun tukena. Oppilasta ohjaavat ja opettavat aikuiset tiedostavat oppilaiden yksilöllisen oppimishistorian.

4 TOIMINTAKULTTUURI

Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia. Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat tulevat hyvinkin erilaisista kulttuureista ja koulukulttuureista, on tärkeää luoda ja kehittää yhteistä toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuri rakentuu oppivan yhteisön periaatteille. Se tukee kaikkien yhteisön jäsenten hyvinvointia ja oppimista. Se on jatkuvan kehittämisen kohde ja osa koko koulun toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin määrittelemisessä voidaan hyödyntää myös Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2014¹¹.

Oulun kaupungissa perusopetukseen valmistavasta opetuksesta käytetään lyhennettä Valo. Valmistavan opetuksen opetuskielenä on suomi. Oppilas on valmistavassa opetuksessa noin vuoden ajan. Valmistava opetus voi kestää myös pidempään tai vastaavasti oppilas voi siirtyä perusopetuksen ryhmään tai aikuisten perusasteelle jo aikaisemmin. Oppilaan siirtymiseen vaikuttavat oppilaan suomen kielen taidon ja oppimisvalmiuksien kehittyminen. Valmistavan opetuksen oppilaan viikoittainen tuntimäärä noudattaa vastaavan perusopetusryhmän oppilaan tuntimäärää.

Valmistavan opetuksen ryhmässä opiskelee oppilaita eri luokka-asteilta. Opetus on yhdysluokkaopetusta ja luonteeltaan pienryhmäopetusta. Oppilailta tulee olla mahdollisuus saavuttaa valmistavan opetuksen opetussuunnitelman tavoitteet ja sisällöt valmistavalle opetukselle asetetun ajan puitteissa. Ryhmäkoossa huomioidaan oppilaiden lähtökohdat, oppilaiden yksilölliset tarpeet sekä opetuksen eriyttämisen laajuus. Opetushallitus suosittelee valmistavan opetuksen ryhmäkooksi 8-10 oppilasta.

Valmistavassa opetuksessa on eri-ikäisiä ja taitotasoiltaan hyvin erilaisia oppijoita, joiden oppimishistoria vaihtelee. Pienessä opetusryhmässä on mahdollista edetä jokaisen oppilaan oman opinto-ohjelman mukaisesti yksilölliset tarpeet huomioiden. Valmistavan opetuksen ryhmässä opettajan työparina voi toimia koulunkäynninohjaaja, joka yhteistyössä opettajan kanssa tukee ja ohjaa oppilaita kaikissa koulupäivän tilanteissa. Valmistavassa opetuksessa aikuisten tärkeimpänä tehtävänä on luoda kaikille oppilaille turvallinen ja jokaista yksilöä kunnioittava ilmapiiri.

---

11 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014: 96)

Valmistava opetus on luonnollinen osa kouluyhteisöä. Valmistavan opetuksen oppilaita osallistuu perusopetukseen eri oppiaineiden tunneille. Näitä tunteja kutsutaan integrointitunneiksi. Opetuksen tulee olla kaikissa oppiaineissa kielitietoista. Jokainen opettaja ja oppilaiden tukena oleva aikuinen on suomen kielen havainnollistaja.

Oppilaan kotoutumisen ja kouluyhteisöön sopeutumisen edistämiseksi alakoulun valo-oppilaalle sovitaan mahdollisimman pian koulunkäynnin käynnistymisen jälkeen oppilaan omaa ikätasoa vastaava perusopetusryhmä, kotiluokka. Myös yläkoulun valo-oppilaan integrointi taide- ja taitoaineisiin sekä muihin oppilaan taitotasoon sopiviin oppiaineisiin aloitetaan valmistavan opetuksen alkuvaiheessa. Integroinnilla edistetään valmistavan opetuksen oppilaiden ja perusopetuksen oppilaiden välistä vuorovaikutusta ja tuetaan opiskeltavan oppiaineen sisällön omaksumista. Integrointitunteja lisätään vähitellen oppilaan suomen kielen taidon edistysessä. Rehtori vastaa integroinnin toteutumisesta.

Valmistavan opetuksen oppilaan oppimispolun suunnittelussa ja tukemisessa yhteistyö eri toimijoiden kanssa on tärkeää. Merkityksellistä on toimiva ja luottamuksellinen vuorovaikutus kodin ja koulun välillä. Tapaamisiin tulee tilata tulkki. Oppilaan kotoutumisen ja hyvinvoinnin kannalta oleellista on yhteistyö niiden tahojen kanssa, jotka vaikuttavat oppilaan koulunkäyntiin. Yhteistyötä tekevät mm. valmistavan opetuksen opettaja, erityisopettaja, rehtori, luokanopettaja, suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opettaja, oman äidinkielen opettaja, katsomusaineiden opettaja, esikouluopettaja, vastaanottokeskuksen ja ryhmäkotien ohjaaja, sosiaalityöntekijä, terveydenhoitaja, lääkäri, maahanmuuttajatoimisto sekä tulkkipalvelu. Valmistava opetus on tärkeä osa varhaista kotoutumista.

Koulut, joissa toimii kulttuuri- ja/tai koulumentori, voivat kohdentaa mentoriresurssia valmistavan opetuksen oppilaille. Kulttuurimentori tukee perusopetusryhmissä valmistavasta opetuksesta integroituneita tai perusopetukseen siirtyneitä oppilaita. Hän auttaa erityisesti koulun maahanmuuttajataustaisia oppilaita kouluarjen erilaisissa toiminnoissa ja tilanteissa. Kulttuurimentori on kotoutumisen ohjaaja ja edistää oppilaan kotoutumista kulttuuritulkin roolissa. Koulumentori tukee ja edistää valmistavan opetuksen oppilaan kotoutumista sekä koulussa että kouluajan ulkopuolella yhteistyössä perheen kanssa. Koulumentori on oppilaiden ja perheen apuna esimerkiksi koulunkäyntiin ja vapaa-aikaan liittyvissä asioissa. Koulumentori työskentelee myös ryhmissä pitäen erilaisia tukitunteja, jotka liittyvät mm. ryhmähengen kehittämiseen ja ystävyyssuhteisiin. Hän ohjaa oppilaita erilaisiin harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin.

Valmistavan opetuksen jälkeen oppivelvollisuusikäinen oppilas siirtyy pääsääntöisesti perusopetuksen oppilaaksi. Oppimisen polku ohjataan jatkumaan oppilaan lähikoulussa, jossa tulee huomioida opetusjärjestelyissä oppilaan kehittymässä oleva suomen kielen taito. Oppivelvollisuuden loppuvaiheessa Suomeen tulleiden valmistavan opetuksen oppilaiden oppimisen polku suunnitellaan joustavasti oppilaiden ikä- ja taitotaso huomioiden. Tavoitteena on, että oppilas saa perusopetuksen päättötodistuksen joko peruskoulusta tai aikuisten perusasteelta.

4.1 Oppimisympäristöt ja työtavat

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa hyödynnetään kokemuksellisia ja toiminnallisia oppimisympäristöjä ja monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Monipuoliset oppimisympäristöt tarjoavat oppilaalle mielekkäitä ja monipuolisia tilanteita käyttäen kieltä eri kommunikaatioympäristöissä. Erilaiset tilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Erilaiset oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta myös suomalaiseen kulttuuriin ja edistävät hänen kotoutumistaan lähiympäristöön sekä laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan.

Perusopetukseen valmistava opetus niveltyy osaksi perusopetusta ja koulussa vallitsevaa toimintakulttuuria, mutta myös vaikuttaa muun koulun toimintakulttuuriin ja käytänteiden kehittämiseen. Oppilaat harjaantuvat valmistavan opetuksen aikana perusopetuksen työtapoihin. Tavoitteena on, että oppilaat pystyvät vähitellen myös itse asettamaan itselleen oppimistavoitteita sekä harjaantuvat oppimaan oppimisen taidoissaan. Niinpä työtapojen on hyvä olla monipuolisia, oppilasta aktivoivia ja eriyttäviä.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana on tarpeen oppia vähitellen myös itsenäistä työskentelyä, tiimityöskentelyä, tieto- ja viestintätekniisiä taitoja ja tiedonhakutaitoja. Oppiminen on sidoksissa oppilaan aiempiin tietoihin ja oppimisstrategioihin ja on siten jokaisella yksilöllistä. Koska eri oppiaineet ja niiden tavat käyttäen kieltä ovat keskeisiä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, opetus edellyttää kielitietoisia työtapoja kaikissa oppiaineissa. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä. Kielitietoiset työtavat edellyttävät opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä oppimisessa.

Valmistavan opetuksen oppilaat ovat luonnollisissa kielen oppimistilanteissa koko koulupäivän ajan kaikkien oppiaineiden parissa sekä koulurakennuksessa että vierailujen ja opintomatkojen aikana. Tavoitteena on tarjota erilaisia, kokemuksellisia ja toimintaan haastavia oppimisympäristöjä, jotka mahdollistavat ja kannustavat jatkuvaan suomen kielen opiskeluun. Monipuoliset oppimistilanteet ja -ympäristöt kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen.

Erilaisista koulukulttuureista tulevilla oppilalla ryhmä- ja parityöskentelyt, yhteistoiminnalliset opiskelumenetelmät sekä toisaalta itsenäinen tiedonhankinta ja yksilöllinen työskentely voivat vaatia tottumista ja harjoittelua. Oppilaan ohjaaminen tavoitteiden asettamiseen, itsenäiseen tiedonhankintaan ja erilaisiin arviointitapoihin sekä yhteistoiminnallisuuteen ovat valmistavan opetuksen työtapojen valinnassa keskeisiä. Olennaista on tukea oppilasta sellaisten opiskelutaitojen kehittämiseen, jotka auttavat oppilasta suoriutumaan perusopetuksen opinnoissa.

Oppilas tutustuu erilaisissa oppimisympäristöissä suomalaiseen kulttuuriin, mikä edistää kotoutumista Ouluun ja yleensä suomalaiseen yhteiskuntaan. Oppilaat ohjataan käyttämään sekä koulu- että lähikirjastoa. Esimerkkejä paikallisista oppimisympäristöistä, joissa voidaan vieraila oppilaiden ikätason mukaan ovat Kasvitieteellinen puutarha, Ainolan puisto, Pohjois - Pohjanmaan museo, Oulun taidemuseo, Tietomaa, Oulun kaupunginkirjasto, Timosenkosken luontokoulu, Turkansaari, Valveen sanataidekoulu,

autenttiset oppimisympäristöt kuten posti, lähikirjasto, palolaitos, kauppa, läheiset luontokohteet, erilaiset kulttuuritapahtumat esim. lasten ja nuorten elokuvafestivaali, lasten ja nuorten teatteripäivät, Valveen lapsille ja nuorille suunnatut teemapäivät ja erilaiset tapahtumat.

Oulun perusopetuksen opetussuunnitelmassa on luvussa 5.2 Yhteistyö kirjattu paikallisesta yhteistyöstä mm. kulttuurilaitosten kanssa. Kulttuuripolun yksi osa on Oppilaan kulttuuripolku ([linkki](#) tukimateriaaliin), jossa on määritelty tietty kulttuurisisältö jokaiselle peruskoulun luokka-asteelle. Tällä tuetaan koulujen monipuolista kulttuuriopetusta.

4.2 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuria. Sen tavoitteena on auttaa oppilaita yhdistämään suomen tai ruotsin kielen sekä eri oppiaineiden tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietoaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen.

Suomen tai ruotsin kielen sekä muiden oppiaineiden muodostamat monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaan laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin periaatteita.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään suomen tai ruotsin kielen taitoa kehittäviä sekä eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Opetussuunnitelmaan voidaan liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Valmistavan opetuksen toimintaa kuvaa parhaiten opetuksen eheyttäminen ja eriyttäminen. Erilaisista aihepiireistä, joihin liitetään useita oppiaineita, rakennetaan lukuvuoden mittaisia kokonaisuuksia.

Opetuksen lähtökohtana valmistavassa opetuksessa ovat ryhmässä opiskelevat oppilaat, heidän ikä- ja taitotasonsa sekä aiempi oppimishistoriansa. Opetuksen suunnittelun pohjana on Oulun perusopetuksen opetussuunnitelma. Opetussuunnitelmaa käytetään työkaluna, josta kootaan eri luokka-asteille sopivia sisältöjä saman laajemman kokonaisuuden alle. Suunnittelussa pyritään luomaan monialaisia oppimiskokonaisuuksia, jotka mahdollistavat yhteistyön oppiainerajojen yli. Tavoitteena on luoda oppilaille mielekkäitä ja motivoivia oppimiskokonaisuuksia. Monialaisia oppimiskokonaisuuksia suunnitellaan yhteistyössä Oulun kaupungin perusopetukseen valmistavan opetuksen opettajien kanssa kokeillen ja kehittäen.

5 OPPILAAN OMAN OPINTO-OHJELMAN LAATIMINEN

Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaiden kielitaito ja muut valmiudet vaihtelevat, perusopetukseen valmistavaa opetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa tai oppimäärää, vaan jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma. Oppilaan omaan opinto-ohjelmaan kirjataan:

- oppilaan lähtötaso, kuten koulunkäyntihistoria, kielitaito ja oppilaan vahvuudet
- oppilaan henkilökohtaiset oppimistavoitteet, joita tarkistetaan säännöllisin väliajoin
- opiskeltavat oppiaineet, niiden tuntimäärät sekä opetuksen sisältö
- oppilaan opinnot valmistavan opetuksen opetusryhmässä ja integrointi perusopetukseen
- ohjauksen järjestäminen ja mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.

Oppilaan oma opinto-ohjelma voi olla osa kotouttamislain mukaista oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

Valmistavan opetuksen alkaessa opettaja tapaa oppilaan ja hänen huoltajansa. Tapaaminen järjestetään ennen koulun alkamista tai mahdollisimman pian koulun aloituksen jälkeen. Tarvittaessa järjestetään tulkkaus esim. puhelintulkkauksena. Alkutapaamisen aikana täytetään oppilasilmoituslomake, johon tulee oppilaan ja huoltajien henkilötiedot sekä yhteystiedot. Ensimmäisissä tapaamisissa kartoitetaan oppilaan koulunkäynti- ja henkilöhistoriaa: Suomeen muuttopäivä, äidinkieli ja kotona käytettävät muut kielet, uskonto, harrastukset ja terveyteen liittyvät tiedot sekä oppilaan aikaisempi oppimishistoria. Valmistavan opetuksen opettaja kertoo oppilaalle ja huoltajille mm. koulun käytänteistä, opetuksesta, läksyistä, integroinneista, suomalaisesta koulujärjestelmästä, arvioinnista sekä omasta opinto-ohjelmasta. Keskeiset tiedot alkuhaastattelusta kirjataan oppilaan omaan opinto-ohjelmaan.

Oppilaan oman opinto-ohjelman laatimisen edellytyksenä on riittävä oppilaantuntemus. Opinto-ohjelma laaditaan noin kolmen kuukauden kuluttua oppilaan koulunkäynnin alkamisesta. Opinto-ohjelmassa kiinnitetään huomiota perusopetukseen siirtymisen aikatauluun. Oppilaan oman opinto-ohjelman tavoitteet laaditaan vastaamaan oppilaan taito- ja ikätasolle soveltuvaa opetusta. Sisällöt tukevat arkitilanteista selviytymistä ja kotoutumista sekä eri oppiaineiden opiskelua. Valmistavan luokan opettaja kirjaa opinto-ohjelmaan sisällöt ja tavoitteet niiden oppiaineiden osalta, joita oppilas opiskelee valmistavan opetuksen ryhmässä. Integroinnit ja niiden aikataulu tulee kirjata opinto-ohjelmaan. Integrointituntien osalta oppilaan tavoitteet ja sisällöt kirjaa opinto-ohjelmaan oppilasta opettavat opettajat.

Opinto-ohjelmassa huomioidaan opetuksen eriyttämiseen, integrointiin sekä yhteistyöhön ja oppilashuoltoon liittyvät näkökohdat. Opinto-ohjelmaa päivitetään arvioimalla asetettuja tavoitteita ja

tarkentamalla niitä opintojen edetessä. Oppilaan ja huoltajan kanssa käytävien arviointi- ja kehityskeskustelujen aikana sovittuja asioita kirjataan opinto-ohjelmaan. Sovittuihin asioihin voidaan palata seuraavassa arviointikeskustelussa.

Opinto-ohjelma on toimiva työkalu oppilaan edistymisen seuraamiseen. Opettajan vaihtuessa se turvaa oppilaan opintojen etenemisen järjestelyjen, suunnittelun ja toteuttamisen suhteen. Valmistavan opetuksen päättyessä opinto-ohjelma käydään läpi yhdessä oppilaan, tämän huoltajien sekä tulevan luokanopettajan tai -valvojan kanssa. Kaikkien oppilasta opettavien opettajien tulee tutustua oppilaan opinto-ohjelmaan.

6 OPPILAAN HYVINVOINTI SEKÄ OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKEA

Perusopetukseen valmistava opetus ohjaa tunnistamaan eri kulttuureja yhdistäviä hyvän elämän arvoja ja periaatteita. Opiskelu vahvistaa opiskelijan taitoja toimia kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä kartuttaa oppilaan kulttuurienvälistä toimintakykyä. Opetus kannustaa vuorovaikutukseen eri kulttuuriryhmien välille ja kantaväestön kanssa. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa edistetään hyviä etnisiä suhteita. Syrjintää, rasismia, väkivaltaa tai kiusaamista ei sallita missään muodossa eikä keneltäkään.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa huolehditaan kokonaisvaltaisesti oppilaan hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä seikoista, kuten kodin ja koulun yhteistyöstä, riittävästä oppilashuollollisesta tuesta sekä oppilaanohjauksesta. Näiden määrittelyssä voidaan soveltuvin osin hyödyntää perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana selviää oppilaan tarve oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, tuki annetaan oppilaalle parhaiten soveltuvalla tavalla.

6.1 Opetuksen eriyttäminen

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat eroavat toisistaan kielitaidoltaan, oppimis- ja opiskelunvalmiuksiltaan, kiinnostuksen kohteiltaan ja motivaatioiltaan sekä oppimistarpeiltaan. Valmistava opetus pyritään järjestämään niin, että nämä oppilaiden väliset erot otetaan huomioon. Esimerkiksi erikäiset ja kielitaidoltaan eritasoiset oppilaat voidaan jakaa omiksi ryhmikseen. Lisäksi oppilaiden erilaiset oppimistarpeet voidaan ottaa huomioon eriyttämällä opetusta. Valmistavaa opetusta kehitetään tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti yhtenäisenä kokonaisuutena, jossa kielitaito ja muut valmiudet kehittyvät jatkuvasti. Oppilaat saavat myös mahdollisuuksia oppia toisiltaan, tukea toisiaan ja toimia kielenkäytön mallina toisilleen.

Tärkeässä asemassa on opettajan antama vuorovaikutuksellinen tuki, jonka avulla oppija suoriutuu myös sellaisista tehtävistä, jotka voisivat itsenäisesti olla mahdottomia suorittaa. Jotta oppimistapahtuma olisi toimiva, sen suunnittelu edellyttää hyvää oppilaantuntemusta. Niinpä on tarpeen selvittää mm. oppilaiden opiskelutottumukset, asenteet suomen kieltä kohtaan sekä käsitykset suomen kielen taidon tärkeydestä ja vaikeudesta sekä oppilaiden lähtötaso eri kielitaidon osa-alueiden osalta. Tämän pohjatiedon varassa opettaja voi tarpeen mukaan eriyttää muun muassa eri oppiaineiden opetukseen käytettävää aikaa, oppiaineen syvyyttä tai laajuutta, menetelmiä, työtapoja tai materiaaleja. Eriyttäminen tarkoittaa käytännössä ennen kaikkea sisältöjen valintaa sekä tarkoituksenmukaisia opetusjärjestelyitä. On tärkeää,

että jokainen oppilas saa oman taitotasonsa mukaisia ja sopivan haastavia tehtäviä. Myös mahdolliset oppimisvaikeudet on tärkeä selvittää, jotta tuen tarve voidaan ottaa huomioon.

Valmistavan opetuksen opetusjärjestelyjen perustana toimii hyvin suunniteltu lukujärjestys. Oppilas saa omaa ikä- ja taitotasoaan vastaavan perusopetusryhmän mukaisen tuntimäärän verran eri oppiaineiden opetusta. Lukujärjestys sisältää suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -tunteja, matematiikan ja muiden oppiaineiden tunteja sekä oppilaiden integrointi- ja oman äidinkielen tunteja.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opettaja eheyttää ja eriyttää opetustaan. Opetuksen eriyttäminen tarkoittaa myös sitä prosessia, jolla pedagogisin keinoin pyritään saamaan samassa opetusryhmässä opiskelevien erilaisten oppijoiden potentiaalit ja voimavarat käyttöön. Hyvä oppilaantuntemus on perustana opetuksen eriyttämisen suunnittelulle ja toteuttamiselle. Opettaja huomioi jokaiselle oppilaalle ominaisen oppimistyylin ja hyödyntää oppilaan yksilöllisiä tapoja oppia ja omaksua uusia asioita. Opettajan tehtävänä on asettaa yhdessä oppilaan kanssa yksilöllisiä tavoitteita valmistavan opetuksen aikana. Opettaja havainnoi oppilaan opiskelua ja etenemistä opinnoissa. Sopeutumiselle ja alkuvaiheen kotoutumiselle annetaan aikaa.

Mikäli oppilaan oppimisesta ja/tai koulunkäynnistä herää huoli, tuen tarpeisiin reagoidaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Oppilas on oikeutettu kaikkiin tuen muotoihin. Pedagogisen tuen järjestelyissä noudatetaan Oulun perusopetuksen opetussuunnitelman luvun 7 periaatteita.

6.2 Kodin ja koulun yhteistyö

Opetuksen järjestäjä luo edellytykset kodin ja koulun yhteistyölle. Yhteistyön lähtökohtana on osapuolten yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kunnioitus ja kohtelu. Tavoitteena on vuoropuhelun aikaansaaminen oppilaan kasvun ja oppimisen tukemiseksi.

Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kieli- ja kulttuuritausta. Huoltajille annetaan tietoa suomalaisesta koulusta ja koulutusjärjestelmästä, opetussuunnitelmasta, oppilaan arvioinnista, opetusmenetelmistä ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa käytettävästä oppilaan omasta opinto-ohjelmasta. Perheille annetaan tietoa perusopetukseen siirtymisestä sekä jatko-opintomahdollisuuksista perusopetuksen jälkeen.

Kaikkiin kodin ja koulun välisiin tapaamisiin pyritään järjestämään tulkkaus. Mikäli tulkkia ei saada paikalle, käytetään puhelintulkkausta. Ilman perhettä maahan tulleiden oppilaiden kohdalla kodin- ja koulun yhteistyö tapahtuu pääasiallisesti oppilaan ryhmä/perhekodein ohjaajien ja opettajan välillä. Oppilaan edustajaa tiedotetaan tärkeimmistä asioista ja koulupalavereista, mutta päivittäiset asiat hoidetaan ryhmäkodin/lastensuojeluyksikön ohjaajien kanssa.

Valmistavan opetuksen opettaja sekä koulunkäynninohjaaja kutsuvat oppilaan ja huoltajat koululle alkuhaastatteluun mahdollisesti jo ennen koulun aloitusta. Opetuksen järjestäjä saa tietoa perheen tilanteesta ja oppilaan oppimishistoriasta. Huoltajat saavat tietoa mitä koulussa tapahtuu päivän aikana, mistä opiskelu aloitetaan ja miten he voivat tukea oppilasta. Kodin ja koulun luottamuksellisen suhteen rakentaminen on valmistavan opetuksen opettajan tärkeimpiä tehtäviä kasvatus- ja opetustehtävän ohella.

Huoltajia kannustetaan osallistumaan koko koulun yhteisiin vanhempainiltoihin. Tilaisuuksiin tilataan tarvittaessa tulkit paikalle. Myös muista koulun tapahtumista lähetetään kotiin viesti. Valmistavan opetuksen opettaja huomioi vanhempien kehittymässä olevan suomen kielen taidon ja laatii kotiin menevistä tiedotteista mahdollisimman selkeitä. Joitakin koulun tiedotteita on käännetty eri kielille. Tiedottamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta maahanmuuttajataustaiset vanhemmat olisivat yhdenvertaisessa asemassa muiden vanhempien kanssa.

Yläkoulun valo-opettajat ja -oppilaat järjestävät vuosittain valojen illan valo-oppilaille ja heidän huoltajilleen. Illan teemana on koulutus ja opiskelu valmistavan opetuksen jälkeen. Valojen iltaan kutsutaan ensisijaisesti entisiä valmistavan opetuksen oppilaita kertomaan omista opinto- ja työelämäpoluistaan.

6.3 Oppilahuolto

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilahuollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin perusopetuksen oppilaille annettavassa oppilahuollossa. Opetuksen järjestäjällä tulee olla oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämä koulukohtainen oppilahuoltosuunnitelma, jonka laatimisesta on määrätty perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (määräys 4/011/2014). Perusopetukseen valmistavan opetuksen koulukohtainen oppilahuoltosuunnitelma voidaan sisällyttää perusopetusta koskevaan koulukohtaiseen oppilahuoltosuunnitelmaan. Koulukohtaisen oppilahuoltosuunnitelmaan tulee sisältyä myös suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaalla on oikeus opetukseen osallistumisen edellyttämään maksuttomaan oppilahuoltoon. Yhteisön ja yksittäisten oppilaiden terveydestä, hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtiminen ulottuu kaikkeen koulutyöhön. Oppilahuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja oppilahuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden yhteinen tehtävä.

Oppilahuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena. Yhteisöllinen oppilahuolto on osa perusopetukseen valmistavan opetuksen yhteisöllistä toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa oppilahuoltoa. Yhteisöllinen oppilahuolto on ennalta ehkäisevää ja sen tehtävänä on vahvistaa osallisuuden, huolenpidon ja turvallisuuden ilmapiiriä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa. Kouluyhteisössä arvostetaan jokaisen yksilöllisyyttä eikä syrjintää, väkivaltaa, kiusaamista tai rasismia hyväksytä. Oppilaita ohjataan arvostamaan sekä omaa että ympäristön kulttuurista, kielellistä ja katsomuksellista monimuotoisuutta.

Oppilahuoltotyötä ohjaa oppilaan edun ensisijaisuus. Yksilökohtaista oppilahuoltoa toteutetaan oppilaan ja tarvittaessa huoltajan suostumuksella. Psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut ovat oppilaan saatavilla ja ne järjestetään lain edellyttämässä määräajassa. Oppilaan yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon valmistavan opetuksen arjessa sekä tarvittavan tuen suunnittelussa ja toteutuksessa. Työssä turvataan oppilaan ja huoltajan osallisuus, työskentelyn luottamuksellisuus sekä kunnioittava vuorovaikutus. Osallisuuden varmistamiseksi huolehditaan tarvittavista tulkitsenpalveluista.

Monialainen yhteistyö on perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuollossa tärkeää. Oppilashuolto järjestetään opetus-, sosiaali- ja terveystoimen yhteistyönä siten, että siitä muodostuu toimiva kokonaisuus.

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan, huoltajan sekä tarvittaessa muiden yhteistyökumppaneiden kuten perheen kotoutumissuunnitelmasta vastaavan tahon kanssa. Oppilashuollon toimintatavoista ja palveluista tiedotetaan suunnitelmallisesti. Huoltajille annetaan tietoa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatavoista ja saatavuudesta.

Valo-opettaja havainnoi oppilaan arkea koulussa. Mikäli oppilaan koulunkäynnin suhteen ilmenee huoli, oppilaan tuen tarve arvioidaan moniammatillisesti. Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuoltosuunnitelma sisältyy koulun oppilashuoltosuunnitelmaan. Valmistavan opetuksen oppilaat ovat oikeutettuja koulun tuki- ja oppilashuoltopalveluihin. Oppilashuollollinen tuki toteutetaan Oulun kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelman luvussa 8 kuvatulla tavalla.

6.4 Oppilaanohjaus

Opetussuunnitelmassa määritellään, miten oppilaanohjaus perusopetukseen valmistavassa opetuksessa toteutetaan. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on kehittää oppilaan oppimisvalmiuksia ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksia. Oppilaan opiskelua perusopetukseen valmistavassa opetuksessa tuetaan oppilaanohjauksella siten, että opiskelutaidot ja elämänsuunnittelun kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot kehittyvät. Ohjausta voidaan toteuttaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattujen ohjaustoiminnalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perusopetukseen siirtymistä suunniteltaessa tulee huolehtia siitä, että tieto oppilaan valmiuksista ja edistymisestä valmistavassa opetuksessa siirtyy seuraavaan kouluun. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan mahdollisuus tutustua ajoissa tulevaan kouluun. Valmistavan opetuksen oppilaanohjauksessa tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että oppilaalla on käsitys omista mahdollisuuksistaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Oppilaan siirtyessä valmistavasta opetuksesta perusopetukseen, tiedot oppilaan oppimisvalmiuksista ja edistymisestä valmistavassa opetuksessa siirretään perusopetuksen opettajille. Oppilaan siirtyessä toiseen kouluun valmistavan opetuksen opettaja sopii siirtopalaverin, jossa on paikalla huoltaja, oppilas, uusi opettaja sekä tarvittaessa tulkki. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen järjestetään tilaisuus tutustua uuteen kouluun. Oppilaan siirtymistä opintopolun nivelvaiheissa tuetaan opettajien välisellä yhteistyöllä. Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden oppimispolun määrätietoinen ohjaaminen ja tukeminen edellyttävät kaikkien osapuolien joustavaa yhteistyötä.

Valmistavalta luokalta 7. luokalle siirtyvät oppilaat osallistuvat perusopetuksen oppilaille suunnattuihin 7. luokan nivelvaiheen tutustumistilaisuuksiin (vrt. Ohjauksen vuosikello kuudennelta luokalta seitsemännelle luokalle)

Valo-oppilaiden vanhempia kannustetaan osallistumaan nivelvaiheen vanhempainiltoihin. Paikalle pyydetään tarvittaessa tulkki. Vanhempainilta on keväällä ja tutustumiset esimerkiksi tukioppilaiden kanssa

aloitetaan joissakin kouluissa jo syksyllä. Näihin mahdollisiin tapaamisiin valo-oppilaat osallistuvat perusopetuksen 6. luokkalaisten mukana.

Yläkoulun opinto-ohjaaja tekee yhteistyötä valo-opettajan kanssa. Valmistavan opetuksen aikana tutustutaan erilaisiin ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin, ja suunnitellaan jokaiselle oppilaalle yksilöllinen oppimisen polku. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksien mukaan myös työelämäntutustumisjakso (TET). TET-jakson järjestelyistä vastaavat opinto-ohjaaja ja valo-opettaja.

Oppivelvollisuuden loppuvaiheessa Suomeen tulleita valmistavan opetuksen oppilaita ohjataan oppimishistoria huomioiden joko aikuisten perusasteelle tai muihin maahanmuuttajataustaisille nuorille suunnattuihin koulutuksiin. Tapauskohtaisesti oppilas voi jatkaa yläkoulussa, vaikka oppivelvollisuusikä ylittyy. Päätöksen jatkamisesta tekee koulun rehtori. Mikäli oppilaalla on peruskoulun päättötodistus lähtömaasta ja voidaan osoittaa, että hänellä on riittävät oppimisvalmiudet, hänet ohjataan lukioon tai ammatillisiin opintoihin valmistavaan opetukseen.

6.5 Suunnitelma kasvatustutustumisen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatustutustumista ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatustutustumisessa ja kurinpitotapauksissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.¹²

Kasvatustutustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatustutustumista käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.¹³

12 Perusopetuslaki (628/1998) 35 a § (1267/2013), 36 § (477/2003) ja 36 a § (1267/2013)

13 Perusopetuslaki (628/1998) 36 § (477/2003) ja 36 a–36 i § (1267/2013)

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatustieteellisten ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista¹⁴. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatustieteellisten ja kurinpidollisten keinojen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun.¹⁵ Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

Oulun kaupungissa on osana perusopetuksen opetussuunnitelmaa suunnitelma kasvatustieteellisten ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

7 OPPILAAN ARVIOINTI

Opetussuunnitelmassa määrätään valmistavaan opetukseen osallistuvien arvioinnista sekä heille annettavasta todistuksesta. Arvioinnin tulee olla ohjaavaa, kannustavaa ja monipuolista. Oppilaan edellytyksiä itsearviointiin kehitetään. Arvioinnin avulla valmistavan opetuksen oppilaalle annetaan kuva myös perusopetuksen vaatimuksista.

Arvioinnin suorittavat yhteistyössä kaikki oppilasta opettavat opettajat. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen havainnointiin ja näyttöön. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ei käytetä numeerista arviointia.

---

14 Perusopetuslaki (628/1998) 29 § (1267/2013)

15 Perusopetuslaki (628/1998) 47 a § (1267/2013)

Oppilas ja huoltajat kutsutaan lukuvuoden aikana kehityskeskusteluun ja arviointikeskusteluun. Menettelyitä on kuvattu Oulun perusopetuksen opetussuunnitelmassa luvussa 6.

Kehityskeskusteluissa pääpaino on uusien tavoitteiden asettamisessa. Arviointikeskusteluissa oppilaan ja huoltajien kanssa käydään läpi opinto-ohjelmaan kirjatut tavoitteet ja edistymisen arviointi. Arviointi- ja kehityskeskustelut kirjataan Wilmaan. Mikäli oppilas siirtyy kesken valmistavan opetuksen toiseen valmistavan opetuksen ryhmään, kaikki häntä koskevat arvioinnit tulee näkyä hänen opinto-ohjelmassaan. Opinto-ohjelma siirtyy oppilaan mukana toiseen kouluun ja on pohjana siellä opetuksen suunnittelulle.

8 TODISTUKSET

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan todistus perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistumisesta. Todistukseen merkitään perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus, opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö. Todistuksessa kuvataan oppilaan edistymistä valmistavan opetuksen aikana.

Valo-oppilas saa valmistavan opetuksen päätteeksi osallistumistodistuksen. Oppilaalle annettavan todistuksen sisältö selvitetään oppilaalle ja huoltajille arviointikeskustelussa tulkin ollessa paikalla. Osallistumistodistus voidaan käännettävä oppilaan äidinkielelle, mikäli yhteiseen keskusteluun ei ole mahdollisuutta. On tärkeää, että oppilas ja huoltajat ymmärtävät valmistavan opetuksen osallistumistodistuksen olevan tärkeä asiakirja, joka tulee säilyttää.

9 PERUSOPETUKSEN OPPIMÄÄRÄÄN SISÄLTYVIEN OPINTOJEN SUORITTAMINEN VALMISTAVAN OPETUKSEN AIKANA

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaan omaan opinto-ohjelmaan voi kuulua perusopetuksen oppimäärän mukaisia eri oppiaineiden opintoja. Oppilas voi saada todistuksen edellä mainittujen opintojen hyväksytystä suorittamisesta osallistumalla perusopetuslaissa¹⁶ tarkoitettuun erityiseen tutkintoon. Jos oppilas siirtyy perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen perusopetukseen, voidaan perusopetukseen valmistavassa opetuksessa saavutettu osaaminen hyväksilukea, jos oppilaalla on perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot¹⁷.

Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat eri oppiaineissa perusopetuksen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja¹⁸. Tutkintoon osallistuvan oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin eri oppiaineiden tavoitteisiin. Oppilaan osaamisen tason määrittelyssä käytetään apuna perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyviä hyvän osaamisen kuvauksia ja päättöarvioinnin kriteerejä. Erityisessä tutkinnossa voidaan suorittaa oppiaineen koko oppimäärä tai osia siitä, kuten jonkin vuosiluokan oppimäärä.

---

16 Perusopetuslaki (628/1998) 38 §

17 Perusopetuslaki (628/1998) 18 §

18 Perusopetusasetus (852/1998) 23 §

Erityisen tutkinnon hyväksytysti suorittaneelle annetaan todistus perusopetuksen oppimäärän suorittamisesta kokonaan tai osittain¹⁹. Erityisessä tutkinnossa käytettäviä todistuksia koskevat määräykset sisältyvät perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

---

19 Perusopetusasetus (852/1998) 23 §